

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Кафедра корекційної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з
науково-педагогічної роботи

В.І. Мешко

«26» *Квітня* 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

3.01 АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 016 Спеціальна освіта

(шифр і назва спеціальності (тей))

спеціалізація -

(назва спеціалізації)

інститут, факультет Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

(назва інституту, факультету)

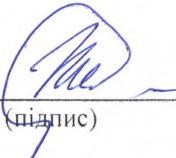
Європейська кредитно-трансферна система
організації освітнього процесу

Суми – 2016

Робоча програма «Асистентської практики»
для аспірантів спеціальності 016 Спеціальна освіта
— с. «29» березня 2016 р.

Розробник: **Колишкін Олександр Володимирович**, доцент кафедри корекційної та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент

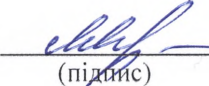
Робоча програма розглянута на засіданні кафедри корекційної та інклюзивної освіти
Протокол № 8 від «29» березня 2016 р.

В.о. завідувача кафедри (Т.М. Дегтяренко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«15» квітня 2016 р.

Затверджено вченою радою Навчально-наукового інституту педагогіки і психології

Протокол № 9 від «18» квітня 2016 р.

Голова (Л.С. Левченко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Колишкін О.В., 2016
© СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2016

Вступ

Асистентська практика аспірантів є важливою частиною професійної підготовки майбутніх викладачів корекційної педагогіки (олігофренопедагогіки та спеціальної психології). Асистентська практика проходить протягом 3 тижнів 3 семестру.

Відповідно до державних вимог щодо змісту й рівня професійної підготовки випускника аспірантури аспірант повинен:

- розуміти роль навчальних закладів у суспільстві, основні проблеми дисциплін, що визначають конкретну область його діяльності;
- знати основні законодавчі документи, що стосуються системи освіти, права й обов'язки суб'єктів навчального процесу (викладачів, керівників, студентів);
- розуміти концептуальні основи предмета, його місце в загальній системі знань і цінностей і в навчальному плані навчального закладу;
- враховувати в педагогічній діяльності індивідуальні особливості студентів, включаючи вікові й психологічні;
- володіти знаннями курсу, достатніми для аналітичної оцінки, вибору й реалізації освітньої програми, що відповідає рівню підготовленості студентів, їхнім потребам, а також вимогам суспільства.

Педагогічний компонент проходження асистентської практики полягає у формуванні особистості майбутнього викладача вищої школи, застосуванні теоретичних знань у практичній діяльності, засвоєння педагогічних умінь, набуття, вивчення та аналіз педагогічного досвіду. Педагогічний компонент містить в собі знання та уміння, якими повинен оволодіти аспірант-практикант.

Аспірант-практикант повинен **знати:**

- сутність процесів навчання й виховання, їхні психолого-педагогічні основи;

- шляхи вдосконалення майстерності викладача й способи самовдосконалення;

- дидактику навчальної дисципліни;

- питання часткових методик за курсом;

- нові технології навчання;

- методи формування навичок самостійної роботи й розвиток творчих здібностей і логічного мислення студентів;

- наукові основи курсу, історію й методологію відповідної науки.

Аспірант-практикант повинен **вміти:**

- проектувати, конструювати, організувати й аналізувати свою педагогічну діяльність;

- планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану закладу й на основі його стратегії;

- забезпечувати міждисциплінарні зв'язки курсу з іншими дисциплінами;

- розробляти й проводити різні за формою навчання заняття найбільш ефективні при вивченні відповідних тем і розділів програми, адаптуючи їх до різних рівнів підготовки студентів;

- ясно, логічно викладати зміст матеріалу, опираючись на знання й досвід студентів;

- відбирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання;

- аналізувати навчальну й навчально-методичну літературу й використовувати її для побудови власного викладу програмного матеріалу;

- організувати навчальну діяльність студентів, управляти нею й оцінювати її результати;

- застосовувати основні методи об'єктивної діагностики знань студентів з предмету, вносити корективи в процес навчання з урахуванням даних діагностики;

- володіти методикою проведення заняття із застосуванням мультимедійних засобів навчання;
- створювати й підтримувати навчальне середовище, що сприяє досягненню цілей навчання;
- розвивати інтереси студентів і мотивацію навчання, формувати й підтримувати зворотний зв'язок.

Аспірант-практикант повинен мати уявлення:

- про зв'язки предмета з майбутньою професійною діяльністю студентів;
- про методичні аспекти предмета в цілому, окремих тем і понять;
- про методи й прийоми складання завдань, вправ, тестів з різних тем;
- про можливості застосування комп'ютерної техніки в навчальному процесі.

Асистентська практика здійснюється з урахуванням обов'язкового мінімуму змісту програми професійної підготовки викладача середніх спеціальних та вищих навчальних закладів, після проходження студентами базових психолого-педагогічних дисциплін, методик викладання дисциплін у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах, педагогіки й психології вищої школи.

Організацію практики здійснює кафедральний керівник практики, методист практики.

Консультації аспірантів-практикантів проводять викладачі-консультанти кафедри корекційної та інклюзивної освіти з дисциплін психолого-педагогічного циклу викладання у вищій школі.

2. Мета і завдання практики

Мета – формування готовності аспірантів до викладацької діяльності у спеціальних загальноосвітніх та вищих навчальних закладах.

Завдання:

1. Розвиток професійних умінь педагогічної діяльності викладача шляхом залучення аспірантів до виконання різних форм навчально-виховної роботи у ВНЗ.
2. Формування умінь щодо планування та організації навчально-методичної роботи викладача (у межах окремого заняття, теми, курсу).
3. Формування готовності аспірантів до здійснення навчально-виховної роботи зі студентами та студентськими групами.

3. Зміст практики

3.1. Методичні рекомендації аспірантам

Під час проходження практики аспірант повинен:

- здійснювати спостереження за виконанням викладачем-наставником різних видів навчальної роботи зі студентами;
- розробити робочу навчальну програму з дисципліни, що буде викладати практикант;
- розробити навчальну та робочу програму спецсемінару для студентів (за темою магістерської роботи);
- розробити план практичних занять, обговорити їх з викладачем-наставником та провести заняття відповідно плану;
- підготувати конспекти лекцій, обговорити їх з викладачем, провести лекційні заняття;
- розробити завдання для самостійної роботи, для поточного контролю, тести тощо;
- провести лекційні та семінарські заняття обсягом 18 годин;

- відвідати лекції, семінарські та практичні заняття провідних викладачів кафедри корекційної та інклюзивної освіти; обговорити з викладачами доцільність використаних методів, методичних знахідок тощо (20 годин);

- відвідати заняття, що проводять аспіранти в інших групах з наступним обговоренням (по 3 лекції та 3 практичних заняття);

- здійснювати роботу в якості помічника куратора на молодших курсах;

- організувати 1-2 позааудиторні заняття з застосуванням активних форм навчання (круглий стіл; зустріч з фахівцями, обговорення актуальних проблем курсу у нетрадиційній формі);

- організувати 1-2 виховних заходи зі студентами за фахом;

- відвідувати засідання кафедри, брати участь у роботі методичного та методологічного семінарів;

- підготувати аналіз матеріалів практики та звіт, звітування на конференції;

Під час проходження асистентської практики аспірант **зобов'язаний:**

1. Дотримуватися режиму навчального закладу та його вимог.

2. Брати активну участь у настановчих і підсумкових конференціях.

3. Ознайомитися з документацією кафедри й викладача навчального закладу (навчальним планом спеціальності, графіком навчального процесу, індивідуальним планом викладача, робочими програмами, календарним планом, планами занять і та ін.).

4. Знати вимоги, що ставляться до заповнення документів.

5. Планувати свою діяльність і відображати її в індивідуальному плані.

6. Відвідувати заняття викладача методиста, проведені ними протягом практики. Спостерігати за діяльністю викладача методиста й фіксувати результати в щоденнику практики. Проводити аналіз занять.

7. Надавати допомогу викладачу-методистові:

- у розробці робочих програм з дисциплін;

- в оформленні наочності, підготовці дидактичного матеріалу;
- в перевірці залишкових знань, тестів, контрольних завдань студентів;
- у проведенні модульного контролю, атестації студентів;
- у виконанні доручень кафедри;
- в організації позааудиторної роботи зі студентами.

3.2. Індивідуальні завдання

Етапи здійснення

I тиждень	Знайомство з кафедрою, навчальною групою. Відвідування занять викладачів, що працюють у групі, у якій аспірант має проходити практику. Знайомство з документацією. Складання індивідуального плану роботи. Планування роботи на тиждень. Планування й підготовка до занять.	Перша консультація методиста
	Затвердження плану й тексту лекцій або практичних занять у керівника практики. Підготовка до занять. Проведення пробних занять. Відвідування занять інших практикантів, проведення відвідуваних занять. Робота із куратором групи, закріпленої за аспірантом.	Друга консультація методиста
II тиждень	Проведення відкритих лекційних та практичних занять. Відвідування відкритих занять інших аспірантів-практикантів.	Консультація методиста
	Проведення виховних заходів в групі. Проведення поза аудиторної роботи зі студентами.	Консультація методиста
	Оформлення документації. Підготовка та здача звітів. Здача дидактичного матеріалу. Підведення підсумків практики.	Остання консультація методиста

Рекомендована література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. - К.: Вища школа, 1998. – 560с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. - К.: Логос, 2003. – 221 с.
3. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для студ. магістратури. – К.: Освіта, 2005. – 396с.
4. Галагузов В.М., Євтух М.Б. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні. – К.: Освіта, 1995. – 241 с.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. - К.: Світ, 2004. – 147 с.
6. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и её информационно-методическое обеспечение. – К.: Высшая школа, 1990. – 195 с.
7. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи. - К.: Логос, 2006. – 215 с.
8. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І .А.Зязюна. - К.: Вища школа, 1997.
9. Фокин Ю.Г. Преподавание и воспитание в высшей школе: Учебное пособие для студентов вузов. - М.: ИНФРА-М, 2002. – 287 с.
10. Чернилевский Д.В., Филатов О.К. Технология обучения в высшей школе / под ред. Д.В.Чернилевского.- М.: Высшая школа, 1996. – 212 с.

4. Форми та методи контролю

Аспіранти повинні вести щоденник з практики встановленого зразку, в якому висвітлюються етапи роботи та їх зміст, який додається до звіту з практики.

За результатами науково-педагогічної практики аспірант отримує диференційовану оцінку, яка складається з наступних показників:

– оцінка психологічної готовності аспіранта до педагогічної діяльності (оцінюються мотиви, прагнення до викладацької роботи, його розуміння цілей і задач, що покладені на сучасну вищу школу);

– оцінка педагогічної готовності аспіранта до професійної діяльності (оцінюються знання предмета, що викладається, дидактична, методична, технічна підготовка аспіранта, знання нормативних документів з організації навчально-виховного процесу у вищій школі);

– оцінка організаційних умінь щодо реалізації завдань професійної діяльності (вміє конкретизувати цілі та завдання роботи, знаходити найбільш ефективні шляхи, методи, засоби досягнення поставлених цілей, вміє планувати роботу, враховуючи реальні можливості учасників навчально-виховного процесу, контролювати і коригувати процес);

– оцінка викладацької діяльності аспіранта (виконання навчальної роботи з програми, якість проведених занять, ступінь пізнавальної активності студентів; емоційне ставлення студентів до молодого викладача, задоволення студентів від співпраці з ним тощо);

– оцінка роботи аспіранта над підвищенням свого професійного рівня (оцінюється пошук ефективних методів і технологій виклаву самовдосконалення дидактичної, методичної, технологічної підготовки в період практики);

– оцінка рівня сформованості професійно значимих особистісних якостей аспіранта (культура мовлення, якості інтелектуального, морального,

естетичного розвитку; зовнішні прояви психічного стану, культура спілкування, педагогічна техніка, тактовність викладача тощо);

– оцінка ставлення до виконання програми практики, методичних рекомендацій викладача, керівника практики.

Кожен показник оцінюється по 5-бальній шкалі. Враховується середній бал за приблизними нормами для оцінки результатів, визначається рівень і оцінка науково-педагогічної (асистентської) практики аспіранта.

За результатами практики проводиться диференційований залік.

5. Критерії оцінювання

Асистенська практика аспірантів оцінюється за всіма видами діяльності відповідно до розробленої системи балів

Види роботи	Кількість балів (максимальна)
Підготовка та проведення лекцій	20 балів
Конспект лекції	10 балів
Підготовка та проведення практичного заняття	20 балів
Конспект практичного заняття	10 балів
Підготовка та проведення виховних заходів зі студентами, робота помічника куратора	10 балів
Проведення позааудиторної роботи зі студентами за фахом	10 балів
Конспект заходу з позааудиторної роботи форми	5 балів
Звіт	10 балів
Оформлення документації	5 балів

Кожна з форм контролю оцінюються за 100-бальною системою. Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Вимоги до звіту

Після закінчення практики аспірант-практикант подає на кафедру наступні документи:

1. Індивідуальний план роботи аспіранта-практиканта з помітками про виконання кожного виду роботи та оцінкою за підписом методиста та викладача-консультанта.
2. Конспекти лекцій із рецензією викладача–консультанта або методиста.
3. Конспекти семінарських (практичних) занять із рецензією викладача-консультанта.
4. Аналіз відвідуваного заняття (не менш 3) аспірантів-практикантів.
5. Розроблену програму спецсемінару для студентів (за темою магістерської роботи).
6. План та протокол проведення виховних та навчальних заходів зі студентами.
7. Звіт щодо виконання індивідуального плану роботи аспіранта-практиканта.

Звіт аспіранта повинен відповідати наступним **правилам оформлення:**

* Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А-4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 30 мм, правого – 10 мм.

* Титульна сторінка оформляється за встановленою формою.

8. Характеристика з місця проходження асистентської практики.
9. Атестаційний лист з місця проходження асистентської практики.
10. Список використаної літератури та інших документальних джерел, використаних під час роботи.

7. Методичне забезпечення роботи аспіранта

1. Наявність конспекту, робочих нотаток.
2. Оголошення теми, плану заняття.
3. Наукове та методичне обґрунтування основних положень, що розглядаються.
4. Чіткість, логічність, доступність викладання матеріалу.
5. Реалізація основних принципів навчання.
6. Зв'язок з попереднім матеріалом, міждисциплінарні зв'язки.
7. Економне використання часу.
8. Дотримання структури заняття, використання інноваційних форм та методів навчання.
9. Характеристика робочої атмосфери заняття.
10. Організація управління процесом навчання (підтримування інтелектуально-емоційного контакту з студентами; застосування різних прийомів та методів навчання)
11. Мовлення викладача (логічність, доступність, емоційність, доказовість, впевненість).

Орієнтовна схема конспекту практичного заняття

1. Тема заняття.
2. Мета заняття.
3. План.
4. Короткий опис роботи кожного пункту плану (питання, форми роботи, зміст).

Схема аналізу проведеного аспірантом лекційного заняття

У відповідності з розкладом «_____» _____ 2015 року проведено лекцію з предмету _____

Тема:

П.І.Б. аспіранта _____

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Дата _____ Час _____ Група _____ Кількість осіб ____ Присутні _____

1. Науковий характер лекції. Влучність розкриття теоретичних положень, категорій, визначень. _____

2. Зв'язок теоретичного матеріалу з досягненнями практики соціально-педагогічної роботи. Популяризація досягнень вітчизняної науки, передового досвіду _____ соціально-педагогічної _____ роботи _____

3. Методичний рівень викладання: наявність плану лекції, його зв'язок з попереднім матеріалом, використання структурно-логічних схем, логічність і послідовність викладення матеріалу, аргументованість висновків

4. Практична спрямованість: орієнтація на зміст та завдання практичних (семінарських) занять з даної теми. Точність, визначення завдань і термінів їх виконання _____

5. Завдання для самостійної роботи студентів: їх наявність, влучність, доцільність, творчий характер повідомлення термінів та форми перевірки знань _____

6. Стил ь викладання: точність визначень, формулювань, емоційність, демократичність, володіння аудиторією, дисципліна _____

7. Мовленнєві характеристики: чіткість, легкість голосу, вдале інтонування, голосність, тональність _____

8. Рівень технічного забезпечення (використання ЕОМ, відео, проекційної апаратури, фонозаписів тощо) _____

9. Оцінка ефективності проведеної лекції. Побажання та зауваження

Дата _____

П.І.Б. рецензента _____

Підпис

**Схема аналізу проведеного аспірантом практичного
(семінарського заняття)**

У відповідності з розкладом «_____» _____ 2015 року
проведено практичне (семінарське) заняття з предмету _____

Тема:

П.І.Б. аспіранта _____

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Напрямок підготовки 7.01010501 Корекційна освіта Курс VI

Дата _____ Час _____ Група _____ Кількість осіб ____ Присутні _____

1. Наявність робочого плану практичне (семінарське) заняття _____

2. Визначеність мети, завдань практичного (семінарського) заняття,
достатня вмотивованість діяльності студентів _____

3. Відповідність змісту практичного (семінарського) заняття програмі
навчального курсу _____

4. Форма проведення практичного (семінарського) заняття _____

5. Форми оцінки знань, умінь та навичок студентів під час проведення практичного (семінарського) заняття. Доцільність їх застосування

6. Використання прийомів активізації пізнавально-пошукової діяльності студентів

7. Спрямованість практичного (семінарського) заняття на самостійну роботу студентів

8. Особливості стилю педагогічної взаємодії зі студентами

9. Оцінка ефективності проведеного практичного (семінарського) заняття

Побажання та зауваження

П.І.Б. рецензента

Дата

Підпис

8. Зразки оформлення

Атестаційний лист

Аспіранта (ППП) _____

Спеціальності 016 Спеціальна освіта

Навчально-наукового інституту педагогіки і психології

База стажування (кафедра) _____

Термін стажування _____

№	Керівник	Прізвище, ім'я, по-батькові	Оцінка	Підпис
1	Керівник бази практики			
2	Відповідальний методист практики			

Підсумкова оцінка _____

підпис _____

Титульна сторінка

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Кафедра корекційної та інклюзивної освіти

Звітна документація з асистентської практики

Аспіранта _____ групи
Навчально-наукового інституту
педагогіки і психології

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник практики

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Суми – 20__ р.